EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 10.10.2024.
COM(2024) 474 final

ANNEX 5

PIELIKUMS

dokumentam

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu

V pielikums. Galasaņēmēji saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu

Saskaņā ar ANM regulas 25.a pantu dalībvalstīm ir jāizveido publiski pieejams portāls, kurā tiek apkopoti dati par 100 galasaņēmējiem, kas saņem vislielāko finansējuma summu mehānismā paredzēto pasākumu īstenošanai, un dati tajā jāatjaunina divreiz gadā.

Kas ir galasaņēmējs saskaņā ar ANM

Definīcija

Galasaņēmēju definīcija tieši izriet no ANM regulas 22. panta 2. punkta d) apakšpunkta. Saskaņā ar šo noteikumu galasaņēmējs ir pēdējais subjekts, kas saņem līdzekļus ANM pasākumam un nav darbuzņēmējs vai apakšuzņēmējs. Tas ir jānošķir no atbalsta saņēmējiem, kas saskaņā ar mehānismu ir dalībvalstis. Tā kā citos ANM regulas pantos nav sniegta atšķirīga galasaņēmēju definīcija un lai nodrošinātu regulas vienotu un konsekventu īstenošanu, interpretējot citus regulas noteikumus, jo īpaši tās 25.a pantu, sistemātiski jāpiemēro 22. panta 2. punkta d) apakšpunkta definīcija, un tas jādara saskaņā ar vienotas interpretācijas principiem.

Dažiem definīcijā iekļautajiem pamatterminiem ir nepieciešams sīkāks skaidrojums:

- *"pēdējais subjekts"*: galasaņēmējs var būt fiziska persona (piemēram, iedzīvotājs) vai juridiska persona (piemēram, ministrija, valsts aģentūra, reģionālā vai vietējā pašvaldība, apvienība, labdarības organizācija vai uzņēmums). Finansējuma starpnieki (piemēram, ministrijas vai aģentūras, kas nav līgumslēdzēja iestāde, bet tikai sadala līdzekļus citiem subjektiem) nebūtu jāuzskata par pēdējo subjektu (sīkākus norādījumus sk. arī nākamajā iedaļā);
- "*kas saņem līdzekļus*": lai uzskatītu, ka subjekts ir galasaņēmējs, tam būtu bijis jāsaņem monetārs pārvedums[1] mērķiem, kas norādīti attiecīgajā ANM pasākumā, kā noteikts Padomes Īstenošanas lēmumā (PĪL).
- "*ANM pasākumam*": galasaņēmējs saņem līdzekļus no valsts budžeta, lai īstenotu kādu PĪL iekļautu pasākumu;
- "*un nav darbuzņēmējs vai apakšuzņēmējs*": ANM regulas 22. panta 2. punkta d) apakšpunktā galasaņēmēji ir minēti kā subjekti, kas ir nošķirti no darbuzņēmējiem un apakšuzņēmējiem[2].

[1] Ja galasaņēmējs ir (reģionāla/vietēja) publiskā sektora iestāde, monetārs pārvedums starp dažādām publiskām iestādēm vienmēr var nenotikt. Tāpēc šādos gadījumos tas var attiekties arī uz budžeta maksājumu apropriāciju piešķiršanu, t. i., summām, kas budžetā ir darītas pieejamas maksājumu veikšanai saskaņā ar budžeta saistībām.

[2] Ja līgumslēdzēja iestāde līgumus par ANM pasākuma īstenošanu paraksta tieši ar darbuzņēmējiem, šī līgumslēdzēja iestāde ir galasaņēmējs (sk. citus piemērus, kad publiskie subjekti ir ANM pasākumu galasaņēmēji). Var būt arī gadījumi, kad atsevišķa aģentūra vai privāts uzņēmums izmanto darbuzņēmējus, un tādā gadījumā par galasaņēmēju būtu jāuzskata aģentūra vai privātais uzņēmums.

Konkrēti attiecībā uz 100 lielāko galasaņēmēju sarakstu 25.a panta 2. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka publicētajā informācijā ir jāiekļauj "*katra saņēmēja saņemto līdzekļu summa*". Šajā kontekstā finansējuma saistības un tikai juridisku saistību parakstīšana (piemēram, līguma slēgšanas tiesību piešķiršana) galasaņēmējam nav pietiekams pierādījums, lai konstatētu, ka ir saņemta kāda noteikta summa, jo šis noteikums (un pareiza to galasaņēmēju identifikācija, kuri saņēmuši lielāko summu) būtu jābalsta uz veiktajiem maksājumiem[3].

Publiskā sektora iestādes

Katrā pasākumā atsevišķi jānosaka, kurš ir galasaņēmējs, arī tad, ja pēdējais subjekts, kas saņem līdzekļus, ir publiskā sektora iestāde (kas nav darbuzņēmējs vai apakšuzņēmējs). Viens piemērs tam, kā publiskā sektora iestādi varētu uzskatīt par galasaņēmēju, būtu publiskas slimnīcas būvniecība, ja publiskā sektora iestāde saņemtu finansējumu un tieši parakstītu būvniecības līgumus ar darbuzņēmējiem, neiesaistot papildu starpniekus.

Savukārt, ja publiskā sektora iestāde to līgumu parakstīšanu, kas vajadzīgi pasākuma īstenošanai, uztic citam subjektam, un tādējādi publiskā sektora iestāde tieši neparaksta līgumus ar darbuzņēmējiem, par galasaņēmēju būtu jāuzskata attiecīgais subjekts, kas saņem līdzekļus un paraksta līgumus. Piemēram, tā tas varētu būt gadījumā, ja publiskā sektora iestāde pasākuma īstenošanai izmanto atsevišķu aģentūru, kas organizē uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus un paraksta līgumus ar darbuzņēmēju.

Ja līdzekļus pārvalda īstenošanas struktūras (piemēram, struktūras, kas pārvalda netieša finansējuma programmas MVU, vai valdības aģentūra, kas pārvalda maksājumu plūsmas uz citām publiskā sektora iestādēm), iepriekš paskaidroto iemeslu dēļ tās parasti netiek uzskatītas par konkrēta pasākuma galasaņēmējiem.

Ir arī gadījumi, kad publiskā sektora iestādei var būt divējāda loma, proti, tā pārvalda viena pasākuma līdzekļus un vienlaikus ir cita pasākuma galasaņēmējs. Ir svarīgi atzīmēt, ka šajā gadījumā publiskā sektora iestāde netiks uzskatīta par pirmā pasākuma galasaņēmēju, bet tā būtu jāuzskata par otra pasākuma galasaņēmēju.

Lai gan, pamatojoties uz iepriekš izklāstīto definīciju, galasaņēmējs katram pasākumam būs jānosaka atsevišķi, tālāk ir sniegti vairāki piemēri, kad galasaņēmējs ir publiskā sektora iestāde. Visos šādos gadījumos publiskā sektora iestāde ir pēdējais subjekts, kas saņem līdzekļus ANM pasākumam un nav darbuzņēmējs vai apakšuzņēmējs:

1. **pilnībā publiskas investīcijas gadījumā, kad publiskā sektora iestāde saņem līdzekļus ANM pasākumam, kas dod labumu publiskajai sfērai**. Piemēram,

[3] Tas neskar ANM regulas 22. panta 2. punkta d) apakšpunkta i)–iii) punktā noteikto pienākumu revīzijas un kontroles nolūkā vākt datus par galasaņēmējiem, darbuzņēmējiem, apakšuzņēmējiem un faktiskajiem īpašniekiem un sniegt salīdzināmu informāciju par līdzekļu izlietojumu jau saistību posmā (t. i., kad ir noslēgts dotācijas nolīgums vai līgums).

Grieķijas Infrastruktūras un transporta ministrija ir izraudzīta par galasaņēmēju Centrāleiropas automaģistrāles būvniecībai, savukārt automaģistrāles projekta darbuzņēmēji un apakšuzņēmēji nav galasaņēmēji. Citā piemērā Vācijā dažādu Vācijas federālo zemju izglītības ministrijas ir ANM līdzekļu galasaņēmēji, un tās šos līdzekļus izmanto, lai iepirktu digitālās ierīces, kas tiek nodrošinātas atsevišķām valsts skolām;

2. **gadījumos, kad publiskā sektora iestāde saņem līdzekļus ANM pasākumam, kas ietver pakalpojumu sniegšanu privātajam sektoram un/vai iedzīvotājiem.** Šajā gadījumā ir divi scenāriji:
   i. **publiskā sektora iestāde var sniegt pakalpojumu pati**, kā tas ir saistībā ar Ļubļanas Biotehniskās izglītības centru, kas nodrošinās apmācību mentoriem uzņēmumos, vai saistībā ar Amsterdamas un Māstrihtas akadēmiskajiem medicīnas centriem Nīderlandē, kuri saņem subsīdiju, lai sniegtu e-veselības pakalpojumus pacientiem mājās;
   ii. publiskā sektora struktūra **pakalpojumu sniegšanai varētu izmantot ārpakalpojumus**, kā tas ir saistībā ar Rumānijas Digitalizācijas iestādi, kas finansē programmu, kura ļauj piekļūt MVU darbinieku prasmju pilnveides / pārkvalificēšanas iespējām, pamatojoties uz viņu darba devēju iesniegtajiem pieteikumiem, un apmācību nodrošina atlasīti mācību uzņēmumi (kuru sniegtos pakalpojumus tieši apmaksā Rumānijas digitalizācijas iestāde). Šie mācību uzņēmumi ir darbuzņēmēji, tāpēc tos nevar uzskatīt par galasaņēmējiem.

Gan i), gan ii) apakšpunktā galasaņēmēji ir publiskā sektora iestādes, kas saņem līdzekļus attiecīgajiem ANM pasākumiem.

Pārvaldītājsabiedrības

Attiecībā uz pārvaldītājsabiedrību, kurai pieder vai kura kontrolē vairākus uzņēmumus, **katrā atsevišķā gadījumā** ir jānovērtē, vai uzņēmumu grupa ir viens galasaņēmējs ANM regulas vajadzībām.

Ja līgums, dotācija vai līdzvērtīgs instruments ir piešķirts pārvaldītājsabiedrībai, galasaņēmēja noteikšana ir atkarīga no tā, uz kāda pamata tika piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, dotācija vai līdzvērtīgs instruments. Ja tas piešķirts "tikai" pārvaldītājsabiedrībai (nevis vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kas ietilpst tās pārvaldītajā grupā), galasaņēmējs ir tikai pārvaldītājsabiedrība. Ja tas tiktu piešķirts tieši uzņēmumiem, kas ir daļa no uzņēmumu grupas, par galasaņēmējiem tiktu vienlīdz uzskatīti visi iesaistītie subjekti. Ja tas piešķirts meitasuzņēmumam (nevis pārvaldītājsabiedrībai vai uzņēmumiem, kas ietilpst tās pārvaldītajā grupā), galasaņēmējs ir šis meitasuzņēmums.

Reformu galasaņēmēji un nulles izmaksu pasākumi

“Nulles izmaksu pasākumi” ir pasākumi, attiecībā uz kuriem dalībvalstis nav iekļāvušas paredzamās izmaksas *ex ante* “izmaksu aplēsē”, kas iesniegta kopā ar to atveseļošanas un noturības plāniem (ANP)[4]. Lai gan šādi gadījumi galvenokārt attiecas uz reformām, tie vērojami arī saistībā ar investīcijām.

ANM regulā nav nošķirti pasākumi, kas ietver paredzamās izmaksas, un pasākumi, kas šādas izmaksas neietver. Šajā ziņā pienākumi, kas attiecas uz ANM pasākumiem saistībā ar datu par galasaņēmējiem vākšanu un glabāšanu, ir piemērojami neatkarīgi no tā, vai pasākumā bijušas paredzamās izmaksas vai tādu nav bijis. Saskaņā ar ANM regulas 22. pantu svarīgi ir tas, vai ir notikusi “līdzekļu izmantošana saistībā ar pasākumiem, ko atbalsta ar mehānismu”[5] , kur “līdzekļi” būtu jāsaprot kā jebkāds publiskais finansējums, kas saņemts saistībā ar ANP iekļautajiem pasākumiem, neatkarīgi no tā, vai tas ir valsts vai ES avotu (ne tikai ANM) finansējums, kā paredzēts 22. panta 2. punkta d) apakšpunkta iv) punktā.

- Tiktāl, ciktāl pastāv šāda publisko līdzekļu izmantošana (neatkarīgi no paredzamajām izmaksām), par galasaņēmējiem būtu jāuzskata subjekti, kas ir pēdējie, kuri saņem šādus līdzekļus.
- Ja šāda publisko līdzekļu izmantošana nepastāv (neatkarīgi no paredzamajām izmaksām), nav neviena galasaņēmēja.

Lai gan ANM regulā juridisko seku ziņā nav noteikta nekāda atšķirība starp reformām un investīcijām, attiecībā uz reformām tiek pieņemts, ka nulles izmaksu reformas nav saistītas ar valsts izdevumiem. Šādu pieņēmumu var atspēkot, ja Padomes Īstenošanas lēmumā ir skaidri paredzēti valsts izdevumi (piemēram, tiek veikts iepirkums, lai pasūtītu pētījumu).

Ziņošanas tvērums datu publicēšanai par 100 lielākajiem galasaņēmējiem

Saskaņā ar ANM regulas 25.a pantu dalībvalstīm ir jāziņo par 100 galasaņēmējiem, kas saņem vislielāko ANM finansējuma summu. Šajā nolūkā būtu jāņem vērā kopējais finansējums, kas saņemts jebkura ANM atbalstītā pasākuma īstenošanai (neatkarīgi no tā, vai to atbalsta ar atmaksājamu vai neatmaksājamu atbalstu) visā ANM darbības laikā, t. i., viss publiskais finansējums, kas nepieciešams, lai īstenotu attiecīgo(-os) atskaites punktu(-us) vai mērķrādītāju(-us), kas noteikti attiecīgajā PĪL. Saņemtā finansējuma summa būtu jāaprēķina kumulatīvi no 2020. gada 1. februāra līdz ziņošanas brīdim par katru galasaņēmēju attiecībā uz visiem ANM atbalstītajiem pasākumiem.

[4] Daudzos ANP ir iekļauti pasākumi, attiecībā uz kuriem dalībvalsts nav norādījusi nekādas aplēstās izmaksas, proti, tie ir tā saucamie “nulles izmaksu pasākumi”. Nulles izmaksu pasākumu iekļaušana nepalielina dalībvalsts finanšu piešķīrumu, tomēr ANM atbalsta izmaksa ir saistīta ar to atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu, kas saistīti ar šo pasākumu īstenošanu.

[5] Tas neskar ANM regulas 9. pantu, kurā noteikts: “Reformu un investīciju projekti var saņemt atbalstu no citām Savienības programmām un instrumentiem ar noteikumu, ka šāds atbalsts nesedz tās pašas izmaksas.” Tāpēc attiecībā uz iespējamu dubultu finansēšanu, ja dalībvalsts savā ANP nav deklarējusi nekādas izmaksas, proti, attiecīgais pasākums ir nulles izmaksu pasākums, šādam pasākumam pēc būtības nevar būt dubulta finansējuma.

Dalībvalstīm būtu jāņem vērā visi to ANP iekļautie pasākumi, ja to finansējums jau izmaksāts galasaņēmējam, neatkarīgi no tā, vai dalībvalsts jau ir pabeigusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, iesniegusi maksājuma pieprasījumu vai saņēmusi mehānisma finansējumu. Tas tāpēc, ka dalībvalstis saņem izmaksas *ex post*, proti, pēc tam, kad Komisija ir novērtējusi, ka attiecīgie atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti (un neatkarīgi no jebkādiem izdevumiem).

Sniedzamie dati

ANM regulas 25.a pantā noteikts, kuri dati ir jāpublicē, proti:

a. juridiskas personas gadījumā: saņēmēja pilns juridiskais nosaukums un PVN identifikācijas numurs vai nodokļa maksātāja identifikācijas numurs, ja pieejams, vai cits unikāls identifikators, kas noteikts valsts līmenī;
b. fiziskas personas gadījumā – saņēmēja vārds un uzvārds;
c. katra saņēmēja saņemto līdzekļu summa, kā arī saistītie pasākumi, par kuriem dalībvalsts ir saņēmusi finansējumu no mehānisma.

Turklāt papildus ANM regulas prasībām dalībvalstis tiek mudinātas sniegt papildu informāciju par konkrētiem projektiem, kas saņem līdzekļus no to ANP (piemēram, informāciju par atrašanās vietu, īstenošanas stāvokli vai saņemto summu). Šo informāciju pēc tam iekļaus arī ANM atbalstīto projektu interaktīvajā kartē, kas pieejama ANM tīmekļa vietnē.

Dalībvalstis var publicēt sarakstu, kurā iekļauts lielāks galasaņēmēju skaits, nekā ANM regulā noteiktais minimums (100 galasaņēmēju).

Kad ziņot

Grozītajā ANM regulā nav noteikts konkrēts termiņš, kurā dalībvalstīm jāatjaunina dati par (vismaz) 100 lielākajiem galasaņēmējiem. Tomēr tajā dalībvalstīm ir noteikts pienākums atjaunināt šos publicētos datus divreiz gadā. Ņemot vērā to, ka Komisijai šie dati ir jācentralizē un jāpublicē, tā ir aicinājusi dalībvalstis atjaunināt to valsts portālos publicētos datus un šos atjauninātos datus darīt zināmus Komisijai vienlaikus ar pusgada ziņojumu sagatavošanu aprīlī un oktobrī.

Apsvērumi attiecībā uz personas datiem saistībā ar 100 lielāko galasaņēmēju datu publicēšanu

Saskaņā ar ANM regulas 25.a panta 4. punktu un lai nodrošinātu proporcionalitāti un privātuma ievērošanu, ja galasaņēmēji ir fiziskas personas, publicējot personas datus, attiecīgajai dalībvalstij šī informācija būtu jādzēš divus gadus pēc tā finanšu gada beigām, kurā attiecīgajam galasaņēmējam ir izmaksāts finansējums. Šo noteikumu piemēro tikai tad, ja tiek publicēti personas dati, proti, ja galasaņēmējs ir fiziska persona. Turklāt šo noteikumu piemēro

nevis no publicēšanas dienas, bet divus gadus "pēc tā finanšu gada beigām, kurā finansējums tika izmaksāts galasaņēmējam". Tas nozīmē, ka dati būtu jādzēš nevis divus gadus pēc *publicēšanas*, bet gan divus gadus pēc tā finanšu gada beigām, kad minētais saņēmējs pēdējo reizi saņēmis ANM finansējumu.

Dalībvalstīm dati jāatjaunina divreiz gadā un pēc diviem gadiem tās var izvēlēties dzēst vai nedzēst vecās datu kopas (ja vien šādās datu kopās nav iekļauti personas dati – tādā gadījumā šādi dati būtu jādzēš; sk. iepriekšējo punktu). Komisija atgādina, ka saskaņā ar Finanšu regulas 132. pantu un kā minēts arī finansēšanas nolīguma 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā un attiecīgā gadījumā aizdevuma līguma 20. panta 1. punkta d) apakšpunktā, grāmatvedības uzskaite ir jāglabā pat pēc minēto datu dzēšanas no vispārpieejamiem avotiem.

Tomēr uz šā pamata dzēstā informācija arī turpmāk būtu jāņem vērā, aprēķinot saņemto līdzekļu konsolidēto summu, ja tā pati fiziskā persona saņem papildu finansējumu.

Turklāt ANM ir piemērojami daži datu publicēšanas izņēmumi, kas noteikti ANM regulas 25.a panta 3. punktā, atsaucoties uz Finanšu regulas 38. panta 3. punktu. Tie attiecas uz šādiem gadījumiem:

- izglītības atbalsts, kas izmaksāts fiziskām personām, un jebkurš cits tiešs atbalsts, kas izmaksāts fiziskām personām, kurām tas visvairāk nepieciešams, piemēram, bezdarbniekiem un bēgļiem (Finanšu regulas 191. panta 4. punkta b) apakšpunkts);
- ļoti mazas vērtības līgumi, kas piešķirti ekspertiem, kuri atlasīti, pamatojoties uz viņu profesionālajām spējām (Finanšu regulas 237. panta 2. punkts), kā arī ļoti mazas vērtības līgumi, kuru vērtība ir mazāka par 15 000 EUR (summa, kas minēta Finanšu regulas I pielikuma 14.4. punktā);
- finansiālais atbalsts, kas sniegts ar finanšu instrumentu starpniecību tādas summas apmērā, kas mazāka par 500 000 EUR.
- gadījumi, kad informācijas izpaušana var apdraudēt attiecīgo personu vai subjektu tiesības un brīvības, ko aizsargā Eiropas Savienības Pamattiesību harta, vai kaitēt saņēmēju komerciālajām interesēm.

Saskaņā ar ANM regulas 25.a panta 3. punktu un administratīvo praksi nav jāpublicē informācija par tāda finansiālā atbalsta galasaņēmējiem, kas piešķirts tiešā pārvaldībā par summām, kuras ir mazākas par 15 000 EUR (sal. ar atbrīvojumu no ziņošanas saskaņā ar Finanšu regulu attiecībā uz "ļoti mazas vērtības līgumiem, kas piešķirti ekspertiem, kuri atlasīti, pamatojoties uz viņu profesionālajām spējām (Finanšu regulas 237. panta 2. punkts), kā arī ļoti mazas vērtības līgumiem, kuru vērtība ir mazāka par 15 000 EUR").

Jebkurā gadījumā ir maz ticams, ka šādu nelielu summu saņēmēji varētu būt iekļauti 100 lielāko galasaņēmēju sarakstā, kas dalībvalstīm jāpublicē saskaņā ar ANM regulu.

Apsvērumi attiecībā uz ziņojamajām summām saistībā ar 100 lielāko galasaņēmēju datu publicēšanu

To ANM līdzekļu summa, ko saņēmis galasaņēmējs, kā minēts 25.a panta 2. punkta c) apakšpunktā, būtu jānorāda EUR. Summas, kas saņemtas citās valūtās, būtu jākonvertē EUR, izmantojot pēdējo mēneša valūtas maiņas kursu, ko izmanto Eiropas Komisija (*InforEuro*: https://commission.europa.eu/funding-tenders/procedures-guidelines-tenders/information-contractors-and-beneficiaries/exchange-rate-inforeuro_lv) un kas piemērojams attiecībā uz pārskata datumu, t. i., piemērojamais valūtas maiņas kurss jāizvēlas pēc iespējas tuvāk pārskata datumam.